

Til: Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus,
sfospost@statsforvalteren.no

Deres ref.: Saksnummer 2024/9228

Oslo/Bærum, 18. desember 2025

Høring av verneforslag – Frivillig vern av skog – Lysakerdalen-Lysakervassdraget – Oslo og Bærum – ref. 2024/9228

Naturvernforbundet i Bærum, Naturvernforbundet i Oslo Vest og Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) viser til Statsforvalterens brev av 25.09.2025. Vi er svært glade for at verneprosessen for denne verdifulle elvedalen er kommet så langt og synes det fremlagte forslaget i hovedsak er bra. Vi viser ellers til vårt tidligere innspill til oppstarten av verneprosessen. I denne fasen har vi følgende merknader:

Formål med vern av Lysakerdalen som naturreservat

Vi er godt fornøyd med formålet med vernet som beskrives i § 1 i forskriften. Det beskriver godt den svært verdifulle naturen i Lysakerdalen og de forutsetninger som ligger til grunn for disse naturverdiene. Vi mener imidlertid at det som står i siste setningen «..... og eventuelt videreutvikles.» bør konkretiseres. Menes det restaurering? Stenge av områder? Det bør gis en egen paragraf i forskriften om dette hvis det skal stå.

Formålet er vern som naturreservat for å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand. Formålet er ikke utøvelse av friluftsliv. Selv om dette henger sammen og Naturvernforbundet er sterk tilhenger av at verdifull natur også kan oppleves, mener vi at forskriften har for stort fokus på tilrettelegging/vedlikehold/sikring/omlegging av stier. Vi kommer konkret inn på dette nedenfor i brevet.

Avgrensing

Lysakerdalen er unik, med høyeste grad av nasjonal verneverdi. Bevaring av dagens rike arts mangfold (inkluderte flere rødlistede arter) forutsetter bevaring av dagens naturarealer. Dels er det en generell økologisk sammenheng mellom artsantall og areal, og dels er det viktig å fange opp mangfoldet og mosaikken av naturtyper langs elva. Mest mulig av det arealet som inneholder naturverdier må derfor inngå i reservatet.

All grønnstruktur/hele kantsonen langs elva må tas vare på. Høringsdokumentet gir ikke svar på hvorfor en del relevante eiendommer ikke inngår, bortsett fra at forslaget kun er basert på ordningen med frivillig skogvern. Vi mener det bør gås en ekstra runde med relevante

grunneiere. Dersom det ikke er mulig å få til frivillige avtaler, mener vi staten bør vurdere andre måter å innlemme disse eiendommene på.

Vi stusser på at gnr/bnr 27/992 i Oslo ikke er med i vernet. Hvis denne eiendommen ikke blir med, vil det innebære at et godt stykke av Lysakerdalen på Oslo-siden ikke vil ha vern. Det er uheldig at vernet ikke blir sammenhengende i denne delen av området og vi oppfordrer derfor Statsforvalteren til å forsøke å få denne eiendommen med i vernet.

En gjennomgang av vernegrensene viser at det også er flere deler av eiendommer som ikke er med i verneforslaget. Flere steder følger f.eks. vernegrensene elveløpet, til tross for at det er areal innenfor som kunne vært vernet. Det gjelder f.eks. 27/2664 og 27/170 som antageligvis tilhører golfbanen på Bogstad. Det er godt mulig at golfbanen trenger areal utenfor selve gressbanen, men det bør ikke forhindre at arealet allikevel kan inngå i vernet i Lysakerdalen. Grensene langs 31/171 og 31/19 er vanskelig å skjønne. Her kunne det vært valgt en enklere løsning. Ved eiendommen 27/992 kunne vernegrensen vært trukket helt inn mot tomtegrensene til husrekken som ligger langs Gravidalsveien. Det er også verdt å merke seg at Lysakerelva og kantsonene ikke er vernet langs Grinidammen. Sør for Grinidammen følger vernegrensene stort sett tomtegrensene. Bortsett fra 10/261 som ser ut til å være en fjellskrent og en fjellknaus, og som bør innlemmes i reservatet.

Vi mener at Grinidammen bør vurderes på nytt, og bør inngå i reservatet. Riktignok er det større påvirkning der enn i de andre delene av Lysakerdalen som er vurdert, men området binder naturlig sammen de vernede områdene. Vi mener det er uheldig med et stort geografisk brudd her. Området har også en betydelig grøntstruktur, spesielt på østsiden av Grinidammen, og er gitt verdi A som naturtype (Biofokus 23-036). Dette er viktig for å opprettholde en sammenhengende grønn korridor langs elva. Området har også flere rødlistede arter.

Gnr/bnr 11/182 i Oslo er heller ikke med. Dette er en mindre eiendom som ikke er bebygd og vil være en fordel å ha med.

Vi vil også påpeke at det er en pågående prosess med høyspentkabel i bakken som potensielt vil skjære gjennom verneområdet ved Lysejordet. Dette er en sak som har pågått lenge, og hvor Naturvernforbundet og mange andre har påpekt de uheldige sidene ved. Statnetts opprinnelige traséforslag går gjennom et spesielt sårbart område, bl.a. med den utvalgte naturtypen kalk-lindeskog. Lysejordet er samtidig et viktig rekreasjonsområde. Vi håper at Statnett nå vil utrede alternative traséer. Verneforslaget bør ha konsekvenser for trasévalg, da det opprinnelige forslaget ble lansert før verneprosessen var påbegynt. Det foreliggende verneforslaget endrer premissene for valg av trasé.

Når det gjelder Lysejordet, vil vi også vise til vedtaket som ble fattet i Oslo bystyre 11. juni i år:

«1.Bystyret ber byrådet være en pådriver overfor staten for at miljøkonsekvensene av kabelutbyggingen minimeres, herunder om det er mulig å unngå et tverrslag på Lysejordet.

2.Bystyret ber byrådet jobbe for at områder med registrert kalklindeskog opprettholdes.»

Forvaltning

Lysakerdalen er unik ved både å ha biologiske, kulturhistoriske, idrettsmessige og rekreasjonsmessige verdier. Men dalen er tett omgitt av bebyggelse og ulik menneskelig

aktivitet. Vi er sterkt opptatt av farene for skadelige kanteffekter, og av mulig slitasje ved stor ferdselsaktivitet. Som bl.a. venneforeningen kan dokumentere, er det allerede problemer med hogst, slitasje og kasting av hageavfall. Vi ser behov for god informasjon til alle nærbeboere om at alle har et ansvar på sin eiendom for å hegne om det nye verneområdet. Hageavfall er en alvorlig trussel mot elvedalens flora, da fremmede arter kan etablere seg og konkurrere ut den naturlige floraen som vi ønsker å verne.

Det er bra at død ved skal bevares, til nytte for en lang rekke organismer. Kontinuitet i ulike død ved-substrater er en forutsetning for bevaring av spesialiserte, og kanskje langsomt spredende arter.

Vi ønsker en overvåking av elvedalens biomangfold, for eksempel med stikkprøver hvert tiende år over tilstanden av utvalgte artsgrupper.

Det er mange stier i hele området. Det er bra at det omtales som stier, ikke turveier. Dette må også gjenspeiles i forskriften slik at det brukes ordet hovedsti istedenfor hovedturtrasé. Vi støtter at ferdsel bør kanaliseres, men med et minimum av tilrettelegging. Det er bra at det ikke er tillatt å etablere nye stier. Det åpnes imidlertid for omlegging av stier. Der det gis tillatelse til omlegging bør den gamle stien restaureres tilbake til natur. I § 3 Vernebestemmelser, pkt c bør det også stå "stier".

Stiene på enkelte steder sikres bedre enn i dag, for eksempel i bratte eller rasfarlige områder. Som et viktig nærfriluftsområde kan bruken bli økende. Ferdselen bør ledes slik at særegne naturtyper skjermes. God informasjon om hva som ikke er tillatt (som bålrensing og innsamling av planter) må gis. En respektfull holdning til elvedalen, helst en stolthet over og omsorgsfølelse for naturverdiene, kan bidra til god langsiktig bevaring. Kanskje gode informasjonsskilt kan bidra til å skape slike holdninger?

Forvaltningen må være fleksibel, slik at forvaltningsmyndigheten løpende følger med og tar grep dersom slitasje eller andre problemer, f.eks. Med fremmedarter, øker.

Vi mener at hverken sykling eller bruk av hest hører hjemme i dette bratte og sårbare dalføret. Begge disse aktivitetene medfører stor slitasje på naturen. Slitasjen er allerede tydelig i visse partier, og prioritet bør gis til det enkle friluftslivet der man ferdes til fots, og hvor også møtende «trafikk» er til fots. Terrengsykling på stier kan etterlate store spor. Verneforskriften tillater sykling på eksisterende stier, og vi er usikre på om syklistene kan skille mellom stier og dyretråkk. Et generelt forbud vil også være mye enklere å håndheve.

Det åpnes for «tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk». Det har vært snakk om laksetrapp i Fåbrofossen. Selv om den ligger utenfor verneområdet bør dette ikke tillates av hensyn til verneverdiene i elva oppstrøms som vil bli endret om laks introduseres der. Dette bør framgå tydeligere i § 3 Vernebestemmelser der det heter i § 3 pkt b: Utsetting av dyr er forbudt.

I § 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene gis det flere unntak om drift og vedlikehold av infrastruktur og enkel tilrettelegging av stier samt akutte tiltak ved hendelser (pkt f - k). Slik vi forstår dette punktet krever ikke tiltakene søknad eller melding til forvaltningsmyndigheten. I det siste punktet åpnes det for oppgraderinger eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnittet, når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig. Vi kan ikke forstå dette på annen måte enn at dette vil være omfattende inngrep. Vi mener derfor at det må være forvaltningsmyndigheten,

Statsforvalteren, som vurderer om slike inngrep skader naturverdiene nevneverdig. Slike tiltak må derfor kreve dispensasjon.

Vi støtter forslaget om å kalle reservatet for Lysakerdalen, for å synliggjøre at det dreier seg om mer enn selve elva.

Naturvernforbundet mener at når det er så store verneverdier og et så høyt trykk mot disse verdiene i et område med høy befolkningstetthet og stor bruk av området, bør Statsforvalteren være forvaltningsmyndighet etter paragraf 11. Kompliserte forskrifter og regelverk tilsier at det vil være uheldig å legge forvaltningen til et eget organ/kommunene som mangler erfaring i forvaltning av naturreservater. Men statsforvalteren må selvsagt utvikle et nært og godt samarbeid med Oslo og Bærum kommuner om forvaltningen.

Konkrete kommentarer til forskriften

§ 1 siste ledd: Stryke «og eventuelt videreutvikle dem.» Eller henvis til egen § om «videreutvikling av verneverdiene».

§ 3 pkt b: Føy til at introduksjon av laks og sjøørret ved bl.a. å bygge laksetrapp i Fåbrofossen, er forbudt.

§ 3 pkt c: Føy til «stier».

§ 4 pkt f: Bruk «hovedsti» istedenfor «hovedturtrasé».

§ 4 pkt l: Tiltak for oppgradering eller fornyelse av kraftledninger må det kreves dispensasjon for, dvs. det må søkes om dispensasjon. Fortrinnsvis bør slike tiltak legges til andre områder enn et naturreservat og hvis det er behov for slik oppgradering bør linjen vurderes flyttet ut av naturreservatet. Forvaltningsmyndigheten må kreve at søker utreder dette. Vi foreslår at punktet strykes, slik at man må søke dispensasjon for slike tiltak.

§ 5 pkt b og c: Både ridning/bruk av hest og sykling bør være forbudt.

§ 7 pkt d: Det må føyes til at «den gamle stien må restaureres tilbake til natur.»

§ 7 pkt e: Dette punktet bør strykes. Paragraf 4 bør være tilstrekkelig for det som trengs å gjøres med hovedstien.

§ 7 h: Legge til «og stolper til stolpejakt utenom hovedtursti».

§ 10: Endre «bør» til «skal».

§ 11: Statsforvalteren bør være forvaltningsmyndighet.

Videre vern av byens elvedaler

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus arbeider aktivt for å få vernet biologisk viktige partier i andre elvedaler som naturreservat. Varig vern av Lysakerdalen kan bli en mal for slikt videre vernearbeid. Vi har allerede sendt inn konkrete verneforslag langs Ljanselva og i

Mærradalen. Alle elvedalene har rødlistede arter og viktige naturtyper, men ingen er vernet etter naturmangfoldloven. Vi har anmodet byrådet for miljø og samferdsel om å gi Bymiljøetaten i oppdrag å utarbeide en felles verneplan for elvedalene i den «blågrønne» byen. Det er en konkret og meningsfull oppgave, og det er som regel vinn-vinn-tiltak for naturmangfold og folkehelse. Vern med tilhørende forvaltning kan også bedre vannkvaliteten, blant annet gjennom naturlig nitrogenrensing (jfr Oslofjorden). De gode erfaringene fra tilsvarende tiltak (eks. Hovinbekken) bør være en inspirasjon for håndteringen av andre elvedaler og bekkedrag.

Med vennlig hilsen

NATURVERNFORBUNDET I

BÆRUM

Kari Balke Øiseth (sign.),
Styreleder

OSLO VEST

Henninge Torp (sign.),
Styreleder

OSLO OG AKERSHUS

Georg Reiss (sign.),
Styreleder